

ประโยค ป.ธ. ๓
สัมพันธ์ไทย
สอบ วันที่ ๒๒ มีนาคม ๒๕๖๐

อายุสุมา หิ มหาโมคคัลลาน โลกขณตเถเรน สทฐี คิษฌณฎฐา
ปพพตา โอโรหนโต อฏฺฐิสงฺขลิกเปตาทินฺ อตฺตภาเว ทิสฺวา สิตํ กโรหนโต
ลกขณตเถเรน สิตการณํ ปฏฺฐโจ อกาลโ อวฺโส อิมสฺส ปญฺหสฺส ตถาคตฺส
สนฺติเก มํ ปุจฺเจยฺยาสีติ วตฺวา ตถาคตฺส สนฺติเก เถเรน ปฏฺฐโจ
อฏฺฐิสงฺขลิกเปตาทินฺ ทิฏฺฐภาวํ อจฺจิกฺขิตฺวา อิทาหํ อวฺโส คิษฌณฎฐา
ปพพตา โอโรหนโต อทฺทสํ ภิกฺขุ เวหาสํ กจฺจนฺตํ ตสฺส กาโยปิ
อาทิตฺโต โหตีติอาทินา นเยน สทฐี ปตฺตจิวรกายพนฺธนาทีหิ ทฺยหฺมาเน
ปญฺจ สหฺรมฺมิเก อาโรเจสิ ฯ สตฺถา เตสํ กสฺสปทสพฺลสฺส สาสเน
ปพฺพชิตฺวา ปพฺพชฺชาย อนุรूपํ กาคุํ อสฺกโกนฺตานิ ปาปภาวํ อจฺจิกฺขิตฺวา
ตสฺมี ขณฺ เตตฺถ นิสินฺนานิ ปาปภิกฺขุณฺ ทฺวจฺจริตกมฺมสฺส วิปากํ ทสฺเสนฺโต
อิมํ คถมาห

กาสาวกณฺฐา พหโว ปาปชฺมมา อสฺลยตา
ปาปา ปาเปหิ กมฺเมหิ นิริยํ เต อุปฺปชฺชเรติ ฯ

ตตฺถ กาสาวกณฺฐาติ กาสาเวน ปฺลิวะจิตกณฺฐา ฯ ปาปชฺมมาติ
ลามกชฺมมา ฯ อสฺลยตาติ กายาทิสฺลยณฺมวิริทิตา ฯ ตถารูปา ปาปปฺกฺคฺลา
อตฺตนา กเตหิ อกฺุสสกมฺเมหิ นิริเย อุปฺปชฺชนฺติ เต ตตฺถ ปจฺจิตฺวา ตโต
จฺจตา ปกฺกาวเสเสน เปเตสุปี ปจฺจนฺตีติ อตฺถโถ ฯ

ใช้เวลา ๔ ชั่วโมง กับ ๑๕ นาที.

เฉลย ประโยค ป.ธ. ๓

สัมพันธไทย

หิ ศัพท์ วิตุถารโชตก आयसुमा विसहन ของ มหาโมคคัลลาน โง สยกตฺตา ใน อาโรเจสิ ๑ आयुद्यत्तบत्त गत्तुवाज्ज लक्ष्णत्तुเถरेण सहत्तुत्तिया ใน สทฺธิ ๑ ศัพท์ กิริยาสมวาย เข้ากับ ओโรहनโต किञ्चिन्नुणा सन्नुणाविसहन ของ ปุพฺพตา ๑ อปาทาน ใน ओโรहनโต ๑ อพฺพนฺตรกิริยา ของ มหาโมคคัลลาน อญฺจิสงฺขลิกเปตาทินิ विसहन ของ เนรยิกสत्तฺตานิ (หรือ เปตานิ) ๑ สามีสมพฺนุช ใน อตฺตภาเว ๑ อวุตฺตกมฺม ใน ทิสฺวา ๑ ปุพฺพกาล กิริยา ใน กโรนฺโต สิตฺ อวุตฺตกมฺม ใน กโรนฺโต ๑ อพฺพนฺตรกิริยา ของ มหาโมคคัลลาน ลक्ष्णत्तुเถरेण อนภิตกตฺตา ใน ปุญฺโจ สิตการณิ อวุตฺตกมฺม ใน ปุญฺโจ ๑ สองบत्ต विसहन ของ มหาโมคคัลลาน

“อาวุโส อาลปน อัย วีสहन ของ กาโล ๑ สยกตฺตา ใน โหติ ๑ आयुद्यत्तบत्त गत्तुवाज्ज อกาโล विकटिकत्तฺตา ใน โหติ อิมสฺส विसहन ของ ปณฺหสฺส ๑ สามีสมพฺนุช ใน อกาโล, ตฺวํ สยกตฺตา ใน ปุจฺเจยยาสิ ๑ आयुद्यत्तบत्त गत्तुवाज्ज ตถาคตฺสฺส สามีสมพฺนุช ใน สนฺติเก ๑ วิสยาธาร ใน ปุจฺเจยยาสิ มํ อวุตฺตกมฺม ใน ปุจฺเจยยาสิ อิติ ศัพท์ อาการ ใน วตฺวา ๑ ปุพฺพกาลกิริยา ใน ปุญฺโจ* ตถาคตฺสฺส สามีสมพฺนุช ใน สนฺติเก ๑ วิสยาธาร ใน ปุญฺโจ เเธเรण อนภิตกตฺตา ใน ปุญฺโจ อญฺจิสงฺขลิกเปตาทินิ विसहन ของ เนรยิกสत्ตฺตานิ (หรือ เปตานิ) ๑ ภาวาทิสพฺนุช ใน ทิฏฺฐภาวํ ๑ อวุตฺตกมฺม ใน อัจจิกขิตฺวา ๑ ปุพฺพกาลกิริยา ใน อาโรเจสิ

“อาวุโส อาลปน อหิ สยกตฺตา ใน อทฺทสฺ ๑ आयुद्यत्तบत्त गत्तुवाจ्ज อิท วีสहन ของ สาสเน ๑ ภินฺนาธาร ใน ภิกฺขุํ किञ्चिन्नुणा सन्नुणाविसहन ของ ปุพฺพตา ๑ อปาทาน ใน ओโรहनโต ๑ อพฺพนฺตรกิริยา ของ อหิ ภิกฺขุํ อวุตฺตกมฺม ใน อทฺทสฺ เวหาสฺ สมปาปุณฺนิกมฺม ใน กจฺจนฺตํ ๑ विसहन ของ

* อาจารย์บางท่าน สัมพันธ์ว่า “...วตฺวา ปุพฺพกาลกิริยา ใน อัจจิกขิตฺวา...”

ภิกขุ, กาโย สยกตฺตา ใน โหติ ๆ อาขุยาตบท กตฺตฺวาจก ตสฺส วิเสสน ของ ภิกขุโน ๆ สามีสมฺพนฺธ ใน กาโย ปี ศัพท์ อเปกฺขตฺถ เข้ากับ กาโย อาทิตฺโต วิกตฺติกตฺตา ใน โหติ อิติ ศัพท์ สรูป ใน อาทินา นเยน อาทินา วิเสสน ของ นเยน ๆ ตติยาวิเสสน ใน อาโรเจสิ สหฺธิ ศัพท์ กิริยาสมวาย เข้ากับ ทฺยหฺมาเน ปตฺตจิวฺรกายพนฺธนาทีหิ วิเสสน ของ ปริกฺขารเหหิ ๆ สหตฺถตติยา ใน สหฺธิ ทฺยหฺมาเน กิตฺติ ปณฺจ กิตฺติ วิเสสน ของ สหฺธมฺมิเก ๆ อกตฺติคกมฺม ใน อาโรเจสิ ๆ

สตฺถา สยกตฺตา ใน อาห ๆ อาขุยาตบท กตฺตฺวาจก เตสํ กิตฺติ อสฺกโกนฺตฺตานํ กิตฺติ วิเสสน ของ สตฺตานํ (หรือ เปตฺตานํ) ๆ ภาวาทิสมฺพนฺธ ใน ปาปภาวํ กสฺสพทสพลสฺส สามีสมฺพนฺธ ใน สาสเน ๆ อาธาร ใน ปพฺพชิตฺวา ๆ ปุพฺพกาลกิริยา ใน อสฺกโกนฺตฺตานํ ปพฺพชฺชชย สมฺปทาน ใน อนุรูป ๆ วิเสสน ของ กมฺม ๆ อวฺตตฺตกมฺม ใน กาคฺคฺ (หรือ อนุรูป วิกตฺติกมฺม ใน กาคฺคฺ) ๆ ตมฺมตฺตสมฺปทาน ใน อสฺกโกนฺตฺตานํ ปาปภาวํ อวฺตตฺตกมฺม ใน อาจิกฺขิตฺวา ๆ ปุพฺพกาลกิริยา ใน เทเสนฺโต ตสฺมี วิเสสน ของ ขณฺเฑ ๆ กาลสตฺตมฺมิ ใน เทเสนฺโต ตตฺถ วิเสสน ของ จานฺเฑ ๆ อาธาร ใน นิสินฺนํ วิเสสน ของ ปาปภิกฺขุโน ๆ สามีสมฺพนฺธ ใน ทฺวจจริตฺกมฺมสฺส ๆ สามีสมฺพนฺธ ใน วิปาคํ ๆ อวฺตตฺตกมฺม ใน เทเสนฺโต (หรือ ปาปภิกฺขุโน สมฺปทาน ใน เทเสนฺโต) ๆ อพฺกนฺตรกิริยา ของ สตฺถา อิมํ วิเสสน ของ คาคฺคฺ ๆ อวฺตตฺตกมฺม ใน อาห

“ปุคฺคฺลา สยกตฺตา ใน โหนฺติ ๆ อาขุยาตบท กตฺตฺวาจก กาสาวกณฺจา กิตฺติ พหฺโว กิตฺติ วิเสสน ของ ปุคฺคฺลา ปาปชฺมฺมา กิตฺติ อสฺถยฺตฺตา กิตฺติ วิกตฺติกตฺตา ใน โหนฺติ,

ปุคฺคฺลา สยกตฺตา ใน อุปฺปชฺชเร ๆ อาขุยาตบท กตฺตฺวาจก ปาปา กิตฺติ เต กิตฺติ วิเสสน ของ ปุคฺคฺลา ปาเปหิ วิเสสน ของ กมฺเมหิ ๆ เหตุ ใน อุปฺปชฺชเร นิรยํ อวฺตตฺตกมฺม ใน อุปฺปชฺชเร อิติ ศัพท์ สรูป ใน อิมํ คาคฺคฺ ๆ

ตตุถ วิเสสน ของ ปเทศุ ๆ นิทธารณ ใน ปทสฺส กาสาวกณฺจา
สรูป ใน อิติ ๆ ศัพท์ สรูป ใน ปทสฺส ๆ นิทธารณีย และ สามีสมฺพนฺช
ใน อตุโถ กาสาเวน กรณ (หรือ อนภินิตกตฺตา) ใน ปลิเวจิต- ปลิเวจิตกณฺจา
วิเสสน ของ ปุคฺคลา อิติ ศัพท์ สรูป ใน อตุโถ ๆ ลิงฺคตฺถ ฯ

ปาปชฺมมา สรูป ใน อิติ ๆ ศัพท์ สรูป ใน ปทสฺส ๆ สามีสมฺพนฺช
ใน อตุโถ ตามกชฺมมา วิกตีกตฺตา ใน โหนฺติ อิติ ศัพท์ สรูป ใน อตุโถ ๆ
ลิงฺคตฺถ ฯ

อสนฺยตฺตา สรูป ใน อิติ ๆ ศัพท์ สรูป ใน ปทสฺส ๆ สามีสมฺพนฺช
ใน อตุโถ กายาทิสณฺยตฺตวิริทฺตา วิกตีกตฺตา ใน โหนฺติ อิติ ศัพท์ สรูป
ใน อตุโถ ๆ ลิงฺคตฺถ ฯ

อตุโถ วุตฺตกมฺม ใน เวทิตฺตฺโป ปณฺฑิตฺเตน อนภินิตกตฺตา ใน
เวทิตฺตฺโป ๆ กิตฺตบถ กมฺมวาทก

“ตถารูปา วิเสสน ของ ปุคฺคลา ๆ สยกตฺตา ใน อุปฺปชฺชนฺติ ๆ
อาชฺยตฺตบถ กตฺตฺวาจก อตฺตนา อนภินิตกตฺตา ใน กเตหิ ๆ วิเสสน ของ
อกุสลกมฺเมหิ ๆ เหตุ ใน อุปฺปชฺชนฺติ นิรเย วิสยาธาร ใน อุปฺปชฺชนฺติ,
ปาปปุคฺคลา สยกตฺตา ใน ปจฺจนฺติ** ๆ อาชฺยตฺตบถ กตฺตฺวาจก (หรือสัมพันธ
ว่า ปาปปุคฺคลา วุตฺตกมฺม ใน ปจฺจนฺติ อคฺคินา อนภินิตกตฺตา ใน ปจฺจนฺติ ๆ
อาชฺยตฺตบถ กมฺมวาทก) เต กิ์ติ จุตฺตา กิ์ติ วิเสสน ของ ปาปปุคฺคลา ตตุถ
วิเสสน ของ นิรเย ๆ วิสยาธาร ใน ปจฺจิตฺวา ๆ ปุพฺพกาลกิริยา ใน จุตฺตา
ตโต วิเสสน ของ นิรยโต ๆ อปาทาน ใน จุตฺตา ปกฺกาวเสเสน เหตุ
(หรือ กรณ) ใน ปจฺจนฺติ เปเตสฺส อารฺชาร ใน ปจฺจนฺติ ปี ศัพท์ อเปกฺขตฺถ
เข้ากับ เปเตสฺส อิติ ศัพท์ สรูป ใน อตุโถ ฯ

พระราชวิสุทธิเวที มโนกรโ วัดปากน้ำ

สนามหลวงแผนกบาลี

สัมพันธ์

ตรวจแก้.

** ปจฺจนฺติ มาจาก ปจฺ ธาตุ (หฺง, ตัม, สฺก, ไหม้) + ย ปัจจัย + อนฺติ วิภคฺติ ฯ ปจฺ ธาตุนี้ ในสัททมนีติปกรณ
ชาดุมาลา จัดเป็น ๒ คณะ คือ ฐาติกณะ (สกัมมธาตุ) มีรูปว่า “ปจฺติ, ปจฺนฺติ” และ ทิวาทิกณะ (อภัมมธาตุ)
มีรูปว่า “ปจฺจติ, ปจฺจนฺติ” สำหรับบทว่า “ปจฺจนฺติ” นี้ เป็นกัตตฺวาจก เพราะเป็นทิวาทิกณะ